

УДК 947.6

ПРАБЛЕМЫ АДНАЎЛЕННЯ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ БЕЛАРУСІ Ў ПАСЛЯВАЕННЫЯ ГАДЫ

ВІЛЧЫНСКАЯ С., ДУБАРАЎ Д., студэнты

Навуковы кіраўнік **ЮРГЕВІЧ Н.К.**, канд. гістарычных навук, дацэнт

УА "Віцебская ордэна "Знак Пашаны" дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны", г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Першыя пасляваенныя гады былі асабліва складанымі для беларускай вёскі, якая падымалася з руін і папялішчаў. У Беларусі было разбурана 9200 вёсак, у якіх было знішчана 1200 тыс. будынкаў, у тым ліку 420996 дамоў сельскіх жыхароў, разрабаваны 10 тыс. калгасаў, 92 саўгаса, 316 машынна-трактарных станцый (МТС). Пасяўныя плошчы калгасаў БССР за час акупацыі скараціліся на 39,2%, зернавых культур – на 29,5%, тэхнічных – на 49,5%, кармавых – на 89,1%. У аднаўленні ўдзельнічала не больш 50% даваеннай колькасці калгаснікаў - гэта былі ў асноўным жанчыны, людзі пажылога ўзросту і падлеткі. Аднаўленчыя працэсы праходзілі ў складаных умовах, ва ўмовах страшнага голаду і паўсюднай беднасці, пры адсутнасці кадраў, здольных выканаць сацыяльны заказ дзяржавы. Не хапала тэхнікі, цяглавай сілы, пераважала ручная праца.

Такое маштабнае разбурэнне вытворчых сіл сельскай гаспадаркі адкінула развіццё аграрнага сектара БССР і вёскі далёка назад. Цяжкасці пераадоляваліся дзякуючы дапамозе з боку іншых рэспублік і ўрада СССР. Бюджэт БССР пераможнага 1945 г. склаў 181,8 млн. рублёў, з іх на патрэбы аднаўлення гаспадаркі было выдзелена 48,2 млн. рублёў. Урад СССР вылучыў Беларусі ў якасці дапамогі з саюзнага бюджэту 120 млн. рублёў. Дзякуючы энтузіязму працоўных і калгаснікаў, шчырай адданасці працы, якія спатужаліся з вялікімі надзеямі на перамены, сельская гаспадарка БССР была адноўлена за кароткі час. Ужо ў кастрычніку 1944 г. было адноўлена 9,1 тыс. калгасаў, у сакавіку 1945 г. – 320 МТС.

У пасляваенныя гады становішча ў калгасах і саўгасах Беларусі заставалася складаным. Асноўнай крыніцай матэрыяльнага забеспячэння калгаснікаў заставалася асабістая гаспадарка, але яе прадукцыйнасць была нізкай, больш паловы двароў на 1 студзеня 1946 г. не мелі кароў і свіней. У сельскай гаспадарцы заходніх абласцей рэспублікі пасля вайны пачалася калектывізацыя і наступленне на кулакоў, што сведчыла пра ігнараванне змешаных форм гаспадарання. Нізкай была аплата працадня калгаснікаў, а ў шэрагу гаспадарак яна наогул адсутнічала. Даходы калгаснікаў у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе раслі марудна, матэрыяльнае становішча вясковага насельніцтва заставалася цяжкім, што тлумачылася перш за ўсё непаслядоўнай аграрнай палітыкай кіраўніцтва дзяржавы, нізкімі тэмпамі аднаўлення сельскагаспадарчай вытворчасці і арганізацыйна-гаспадарчага развіцця калгасаў, а таксама высокімі падаткамі на асабістыя гаспадаркі калгаснікаў.